

Donderdag 10 oktober 1918 – ochtendeditie

Geen berichten over België.

Donderdag 10 oktober 1918 – avondeditie

Aanvulling (KVdW).

Brussel, 28 September.

Het is nog zo heel lang niet geleden dat u van mij kwam te vernemen op welke wijze de Belgische boeren, ten koste van de dito burgerij, geld klopten, en in welke hoeveelheid. Een plaatselijk blad, dat zich "La Belgique" noemt, brengt in zijn nummer van heden enige cijfers, die ik niet aarzel stichtend te heten, en die kostelijke illustratie uitmaken van mijn eigen beweringen. Ik meldde u reeds dat, nauwelijks één jaar na de oorlogsverklaring, de Spaarkas van de Boerenbonden door haar deelhebbers met ettelijke miljoenen was gestijfd geworden: het juiste getal kon men vinden in het jaarverslag 1915 van bewuste bonden. De getallen, door de "Belgique" gepubliceerd, lijken mij uit een even betrouwenswaardige bron geput. Waar zij op gissing of beraming berusten, komen zij mij ver van overdreven voor, en de feiten zijn er, die ze voldoende staven. Men oordele trouwens zelf.

Op honderd Belgen zijn er nog geen dertig, die de grond bebouwen: nog geen derde der bevolking, dat thans de twee overige derden uitzuigt, daarin geholpen door het paar overige tienden, die uit zeebarons, "accapareurs" en andere grootsmokkelaars bestaan.

Die landbouwers nu bewerken ongeveer twee miljoen hectaren grond; een goed derde daarvan, zeshonderdduizend hectaren

ongeveer, wordt bebouwd door de eigenaars zelf; de plus minus 1.300.000 overige hectaren worden uitgepacht.

In gewone tijd nu - ik citeer "la Belgique" - brengt één hectare grond gemiddeld 500 frank op in het jaar. Trekt men daar de prijs af der pacht (91 F), van het zaaigoed, van de meststoffen, van de arbeidskrachten, van de algemene kosten, zo bleef er maar heel weinig winst meer over (in de beste gevallen, zoals ik de eer had u persoonlijk mede te delen, niet meer dan drie à vier ten honderd) en slechte jaren sloten op verlies.

Sedert vier jaar nu brengt diezelfde hectare geen 500, maar op zijn minst 5000 frank in de zak van de eigenaar of de bebouwer; sommigen menen zelfs, dat die winst tot 30.000 frank gaat. "La Belgique" citeert het geval van Haspengouwse boeren, die uit tien hectaren paardenbonen een jaarlijkse som van 300.000 frank wisten te halen. Ik zelf weet hoe een Brabantse boer uit de omstreken van Halle voor anderhalf miljoen kolen in één seizoen verkocht.

Blijven wij bij het getal 5000 frank, dan stellen wij vast, dat de 1.300.000 hectaren verpachte bodem sedert de vier laatste jaren het ronde cijfer van zes miljard frank per jaar hebben opgebracht.

Wat de 600.000 hectaren door de eigenaars zelf uitgebate grond betreft, wij weten dat zij voor ongeveer één miljard gehypothekeerd waren, en dat het "cijfer" der voor deze hypotheken betaalde intresten veertig miljoen bedroeg. Wel, het staat vast dat sedert 1916 heel die toestand aangezuiverd is, al die hypotheken betaald waren! Terecht schrijft "La Belgique": "Pareil miracle économique se produira peut être une seule fois dans l'histoire de l'humanité: l'agriculteur belge" - ik voeg er de zeepbarons en hun acolieten aan toe - "encaisse depuis quatre ans tous les bénéfiques ordinaires et extraordinaires d'une situation anormale." Ik durf er niet aan

toevoegen, zoals het Brusselse blad, "il n'en a en supporter aucune charge." Economisch wegen de lasten echter op verre na niet op tegen de winsten; het blijft overigens een betreurenswaardig feit dat de overgrote meerderheid van die lasten drukt op de burgerij van hoog tot laag, op de mindere burgerij vooral, die van de ommekeer in de maatschappelijke verhoudingen het eerste en grootste slachtoffer is.

Hieruit gevolgtrekkingen te trekken voor de toekomst, ware zeer voorbarig. Sedert ruim twee jaar hoort men onder het volk vragen: wat zal men doen om boeren en woekeraars hun schandelijke oorlogswinst afhandig te maken? En inderdaad, dit zal de eerste nodige daad na de oorlog zijn, het evenwicht herstellen, zo goed dit gaat, naar de eis van een volstrekte rechtvaardigheid en zonder politieke bijgedachten.

Die politieke bijgedachten, het is te hopen dat zij door de hogere vaderlandse plicht tot zwijgen zullen worden gebracht. De boer beheerst de Belgische politiek: dertig jaar lang heeft hij de kamermeerderheid vastgesteld en bevestigd. Hem te misnoegen kan voor die meerderheid onaangename gevolgen hebben, vooral waar de boer rijk en van alle verplichtingen vrij geworden is. Wat zal geschieden? Welke zal de gezindheid van de rijke boer zijn? Het is een vraagstuk dat in de toekomst tot de boeiendste zal behoren.